

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi poli. Veljajo v tiskarnicijemane za celo leto 3 gld. 60 kr., za polleta 1 gld. 80 kr., za četrtrleta 90 kr. pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četrtrleta 1 gld. 15 kr. nov. den.

V Ljubljani v sredo 29. avgusta 1866.

Gospodarske stvari.

Kaj zdaj?

Mir imamo! In veseli ga bodimo, kolikor je to mogoče potrtemu in obožanemu človeku. Mir pa ne smemo jemati za počitek. Počivanje, nemarnost, lenoba — nas spravi na beraško palico; le krepko delovanje na vseh krajih in opravljenih naših nam more vsekane rane zaceliti, le neprenehano in marljivo delovanje nas more spraviti na bolje. Kaj pa nam je storiti? Da smo pretekla leta obožali, kdo more tajiti? Prigodbe poslednjih tednov so pa naše cesarstvo še bolj potrle, in celo cesarstvo, posebno pa dežele severne, ktere je vojska hudo zadela, so v revščino in nadloge prišle. Druzega tedaj ni, kakor zopet od konca začeti, in z nova sredstev iskati, da se izkopljemo iz težav.

Na narodno gospodarstvo ali kmetijstvo se mora pri tem najbolj gledati, in vsako kolesce te velike mašine, ki se kmetijstvo imenuje, se mora mazati, podpirati, da gré vsa mašina srečno naprej.

Ako ministrom, ki imajo blagor in gorje avstrijskega cesarstva v rokah, posebno kmetijstvo priporočamo, ne delamo tega iz sebičnosti, ker smo kmetovavci, ampak zato, ker po kmetijstvu se pomaga celi deželi, vsem njenim prebivalcem. Le kjer premožen kmetovavec zemljišča obdeluje, tam se tudi obrtnijstva (rokodelstva) krepčajo. Obrtnija in kupčija, ki se ne naslanjate na močno kmetijstvo, ste od danes do jutri, majhen mraz ju pokončá, majhen veter podere.

Vladni možje imajo navado, da kmetijstvo imenujejo najmočnejši steber v državi, in tako so se tudi drugi ljudje navadili te govornice, da je Avstrija poljedelska država. Dajmo tudi mi veljati, da je tako. Al če je tako, vprašamo zdaj: ali je prav, da se to najbolj zanemarja, kar se v državi poglobitna stvar imenuje? Ali ni pri kmetijstvu toliko vprašanj, ki se morajo rešiti, toliko reči, ki se morajo vpeljati ali s frišno krvjo oživiti? In vse to bi móglo kakih 6 uradnikov v ministerstvu kupčijstva in obrtnijstva zmagati? Ali ni šolstvo zanemarjeno, ktero je podlaga vsega, tedaj tudi kmetijskega napredka? Ali ima vsaka srenja kak kraj, kjer mladost zajema prve potrebne nauke? Ali more nevedna mladost kaj več storiti, kar so nevedni stariši storili? Ali je v tacihi okoliščinah mogoče napredovati? Ali ne potrebujemo postav zastran zložbe zemljišč? Ali nam ni tacihi postav treba, po kterih se zemljišča na suho devajo ali pa z vodo napajajo? Je li vprašanje zastran razdeljivosti zemljišč že dognano? Kako stoji z kmetijskimi zastavnicami, kreditnicami, hranilnicami in posojilnicami, kako s postavo za posle in sejme, kako s cestami, kako z deželnimi živinozdrav-

niki? Ali je država kaj storila za razširjenje in koristni vspeh društev, za ustanovitev tacihi zavodov, kjer se kmetijske poskušnje delajo? Ali dobivajo učilnice za kmetijstvo in gozdnarstvo zdatne podpore, da bi mógle zadostiti svoji nalogi? Ali so njih učeniki tako plačani, kakor njih vednost in druge okoliščine zahtevajo? So li naše državne grajščine izgledna gospodarstva? Ali storé le polovico tega, kar druga privatna? Ali se praktične in literarne zasluge pripoznavajo, po izpisanih darilih pospešujejo? Po vsem tem vprašamo: je bilo kmetijstvo dozdej kaj druzega kakor le molzna krava, ki je vselej rada mleka dajala? Da nismo dalje prišli — tako piše slavni Papst — tega krivo je po velikem delu tudi to, da smo molčali in se premalo poganjali za to, da se kmetijstvu dá, kar kmetijstvu gré. Ravnajte se vprihodnje drugače, sicer ste vedno krivi, da ste opustili, kar bi bili imeli storiti.“

Tako piše mož v časniku dunajske kmetijske družbe, in prav ima!

Pisma do naših gospodarjev.

Piše Fr. Povše.

2.

Nekaj o izboljšanju zemlje in o gnoji.

(Dalje in konec.)

Kakor je opešanemu delavcu posebno potreba, da mu damo jedi in pijače, tako je tudi zemlji opešani treba jedi dati — in ta jed je gnoj. On trudno in opešano zemljo zopet pokrepčá in stori, da zopet dela in rastlinam daje moč, da čvrsto rastejo in dozoriyo. Naj tedaj nekaj o gnoji omenim.

Umni kmetovavec bo našel gnoj v vseh treh delih narave, to je, v živalskem, rastlinskem in rudninskem.

Živalski gnoj je živalsko blato, scavnica, kri, rogovi itd.

Rastlinski gnoj je sprstenina rastlin, slama, pra-prot, listje, pepél, itd.

Rudninski gnoj je apno, gips, prst, pesek, razne soli in zemlje.

Najboljši je vendar živalski gnoj. Ako hočemo kmetovati, moremo gnojiti in dober gnoj nam daje živina. Živinski gnoj ima skorej vse kemične dele v sebi, kterih razne rastline potrebujejo, čeravno ne v toliki meri, kolikor jih rastline potrebujejo; v to nam pa pomagajo razni rudninski gnoji. Živalski (hlevni) gnoj ni samo v kemičnem, temuč je tudi v fizičnem oziru izvrsten, kajti on greje zemljo. Ako nastiljamo slamo, se priporoča, da slamnati gnoj vozimo na debelo zemljo, ker zemlja bo po njem bolj rahla. Živalski gnoj je